

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Інказом по СумДПУ імені А.С. Макаренка



№ 30 від «22» жовтня 2021 р.

Ректор [Signature] Ю.О. Лянной

ПОЛОЖЕННЯ
про аспірантуру та докторантуру
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С. Макаренка
(нова редакція)

УХВАЛЄНО

рішенням вченої ради

СумДПУ імені А.С. Макаренка

протокол № 3

від «22» жовтня 2021 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про аспірантуру та докторантуру
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка

Це Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 зі змінами від 16.01.2020), «Про освіту», Постанови КМУ №261 від 23.03.2016 «Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук», Постанови КМУ №266 від 29.04.2015 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами згідно з Постановою КМУ №53 від 01.02.2017 р.), наказу МОН «Про затвердження переліку наукових спеціальностей» (редакція від 15.05.2015 зі змінами від 2019), Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010, Національної рамки кваліфікацій (2011 зі змінами від 2019), згідно з положенням документів «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG, 2015), матеріалів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Положення регламентує підготовку здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (далі – Університет).

I. Загальні положення

1.1. Візія. Аспірантура та докторантура СумДПУ імені А.С.Макаренка є структурним підрозділом Університету, який забезпечує освітньо-наукові та наукові програми відповідно до стандартів ЄС, потреб Індустрії 4.0 та вимог Суспільства 5.0 і відповідає інтересам інноваційного розвитку на національному (регіональному, державному) та світовому рівнях.

Місія. Підготовка кваліфікованих фахівців на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти до самостійної науково-дослідницької, педагогічної, методичної, організаційно-управлінської діяльності, які володіють високим рівнем академічної культури, здатні здійснювати вагомий внесок у розвиток українського суспільства.

Мета. Забезпечення Університету, закладів освіти Сумського регіону та України науковими і науково-педагогічними кадрами вищої кваліфікації, які мають високий рівень професійної компетентності в галузі освіти, культури і мистецтв, фізичної культури і спорту, біології, філології, економіки,

публічного управління та адміністрування, історії та археології та є конкурентоспроможними на національному й міжнародному ринках праці.

Важливим пріоритетом діяльності аспірантури є просування позитивного іміджу Університету як провайдера якісних освітньо-наукових послуг.

1.2. Аспірантура та докторантура є структурним підрозділом університету, створеним для підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук.

1.3. Аспірантура та докторантура є структурним підрозділом університету, який забезпечує діяльність спеціалізованих вчених рад.

1.4. Аспірантура та докторантура забезпечує якість освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти шляхом здійснення моніторингу, періодичного перегляду ОНП та навчальних планів, затвердження робочих програм підготовки докторів філософії.

1.5. У своїй діяльності аспірантура та докторантура керується чинним законодавством України, відповідними постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України та Міністерства фінансів України, рішеннями вченої ради університету, наказами ректора, Статутом університету та цим Положенням.

1.6. Аспірантуру та докторантуру очолює завідувач аспірантури та докторантури, який має вищу освіту, науковий ступінь та вчене звання; має досвід роботи на посадах науково-педагогічних працівників не менше 5 років. Завідувач аспірантури та докторантури обирається на конкурсній основі, призначається на посаду і звільняється з посади наказом ректора Університету. Завідувач аспірантури та докторантури підпорядковується безпосередньо проректору з науково-педагогічної (наукової) роботи, який відповідає за наукову діяльність в університеті.

1.7. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі Університету за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання;

- поза аспірантурою (для викладачів Університету, які професійно провадять наукову або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи).

Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі Університету за очною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.8. Підготовка в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

– за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення);

– за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

1.9. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури і докторантури здійснює вчена рада Університету.

1.10. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених МОН, та правил прийому до Університету.

Правила прийому до аспірантури та докторантури затверджує вчена рада Університету на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному веб-сайті Університету.

Правила прийому до аспірантури та докторантури діють протягом відповідного календарного року.

1.11. Нормативний термін підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі – два роки.

1.12. Аспіранти й докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом навчально-наукової роботи, в якому визначаються зміст навчальної роботи, зміст, терміни виконання й обсяг наукових робіт, а також термін подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.

Невиконання індивідуального плану навчально-наукової роботи або порушення термінів виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

1.13. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистила дисертацію або була відрахована достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.14. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.15. Аспірант або докторант, який захистив дисертацію до закінчення терміну підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі або докторантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду науково-педагогічного працівника в Університеті, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

2. Права та обов'язки аспірантів і докторантів

2.1. Аспіранти і докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у закладах вищої освіти (наукових установах), бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта);

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- участь у науковій діяльності кафедри та університету;

- забезпечення гуртожитком (у разі зарахування до очної аспірантури (докторантури) на денну форму навчання) під час навчання за умови оплати вартості проживання самим аспірантом (іногороднім);

- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579;

- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

– участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями;

– трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. Аспіранти і докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

– дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі;

– глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, опанувати методологію проведення наукових досліджень;

– виконувати індивідуальний план навчально-наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри;

– подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів) та у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей (для докторантів);

– дотримуватися Статуту і правил внутрішнього розпорядку Університету.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

3.1. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Університету. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

3.2. Перелік документів, що необхідні для вступу до аспірантури:

– заява;

– особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою, засвідчений печаткою тієї установи, у якій вступник до аспірантури навчається або працює;

- засвідчена копія диплома магістра (спеціаліста) з копією витягу із залікової відомості (додатку до диплома). У разі зміни вступником прізвища додається засвідчена копія документу про зміну прізвища;
- медична довідка про стан здоров'я за формою 086-о;
- у разі потреби документ про визнання особи органами медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю;
- список опублікованих наукових праць і винаходів за обраною спеціальністю або реферат;
- засвідчену копію трудової книжки (в разі її наявності);
- копію паспорта;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;
- 4 фотокартки 3x4 см.

У правилах прийому до Університету може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань.

3.3. Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття вченою радою Університету рішення про визнання його диплома.

3.4. Вступні випробування до аспірантури складаються з:

- вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;
- інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень), що визначається в правилах прийому до аспірантури.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

Відповідно до правил прийому до аспірантури особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури (ад'юнктури) дійсні для вступу до відповідного вищого навчального закладу (наукової установи) протягом одного календарного року.

3.5. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить три – п'ять осіб з числа кандидатів наук/докторів філософії та докторів наук, які призначаються наказом ректора Університету.

3.6. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до аспірантури.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету, який оприлюднюється в установленому порядку.

3.7. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора Університету призначається науковий керівник з числа науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

3.8. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультавання) не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь кандидата наук/доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються ректором Університету для кожної спеціальності. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

4.2. Освітньо-наукова програма – система освітніх компонентів на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їхнього вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії.

4.3. Керівництво освітньо-науковими програмами:

Загальне керівництво і контроль всіх аспектів реалізації освітньо-наукових програм на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти в Університеті здійснюється проректором з науково-педагогічної (наукової) роботи.

Склад проєктної групи, відповідальної за започаткування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти за освітньо-науковими програмами відповідних спеціальностей, призначається наказом ректора Університету за поданням директора (декана) інституту (факультету) і відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності (Постанова КМУ від 24.03.2021 р. № 365).

Керівником проєктної групи призначається один з її членів, який має науковий ступінь доктора наук і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії. Керівник проєктної групи не може одночасно керувати іншими проєктними групами.

Проєктна група спеціальності – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі та відповідають Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності (Постанова КМУ від 24.03.2021 р. № 365).

4.4. Основним нормативним документом, що визначає перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення на стадії підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті, є навчальний план.

Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (60 кредитів ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їхній обсяг, графік навчального процесу, форми поточного та підсумкового контролю.

Кредит ЄКТС – одиниця вимірювання навчального навантаження здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, необхідного для засвоєння кредитних модулів (навчальних дисциплін). Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, з них 33 % – аудиторні заняття.

Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану зберігається в аспірантурі та докторантурі.

4.5. Індивідуальний план навчально-наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії формується аспірантом на основі освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури, погоджується з науковим керівником та затверджується вченою радою університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний план навчально-наукової роботи за погодженням з науковим керівником та затвердженням вченою радою університету.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання відвідують аудиторні заняття та проходять усі форми контролю, передбачені індивідуальним планом навчально-наукової роботи аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури відповідно до навчальних планів денної/вечірньої та заочної форм навчання.

Система оцінювання успішності здобувачів вищої освіти доктора філософії у вигляді семестрових екзаменів та заліків оцінюється за шкалою ЄКТС, національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та 100-бальною шкалою Університету. Результати вносять у відомість обліку успішності та індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта.

4.6. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії сформований у плані навчально-наукової роботи становить обов’язкову частину вимог до рівня компетентностей освітньо-наукової програми.

Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти включають до індивідуального плану навчально-наукової роботи. Їх вибір здобувач ступеня доктора філософії здійснює з урахуванням власних потреб та інтересів щодо майбутньої наукової діяльності. Індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в

обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

4.7. Складання індивідуального плану навчально-наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії:

Індивідуальний план навчально-наукової роботи погоджується аспірантом (докторантом) з науковим керівником (консультантом) та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування до аспірантури (докторантури).

Індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта формується за відповідною освітньо-науковою програмою та зберігається в аспірантурі та докторантурі.

Аспірантура та докторантура після зарахування першокурсників до аспірантури доводить до відома здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії перелік дисциплін за вільним вибором.

Здобувачі ознайомлюються з переліком дисциплін за вільним вибором і в кінці першого року навчання вносять обрані дисципліни до індивідуального плану навчально-наукової роботи.

Аспірантура та докторантура узагальнює інформацію про вибір здобувачами навчальних дисциплін. Ця інформація є підставою для включення обраних дисциплін до навчального навантаження відповідної кафедри.

У разі часткового невиконання семестрового навчального плану, здобувач може перенести його виконання, за погодженням з аспірантурою та докторантурою і науковим керівником, на інший період протягом терміну навчання.

У разі переривання навчання нормативний термін навчання може відрізнятись від терміну, зазначеного у плані навчально-наукової роботи.

Відповідальним за виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи є аспірант. Відповідальним за набуття результатів навчання (компетентностей), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, є науковий керівник.

4.8. Контроль за виконанням індивідуального плану навчально-наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює науковий керівник, відповідна кафедра й аспірантура та докторантура.

4.9. Навчання в аспірантурі СумДПУ імені А. С. Макаренка здійснюється за такими формами:

1. очна (денна, вечірня);
2. заочна.

Денна – форма навчання, яка є основною формою здобуття певного рівня освіти з відривом від виробництва.

Вечірня - форма здобуття певного рівня освіти без відриву від виробництва, але з наявністю відповідної кількості аудиторних годин переважно у вечірній час або за графіком індивідуального навчання.

Заочна – форма здобуття певного рівня освіти без відриву від виробництва, що передбачає, зазвичай, дві настановчі та дві заліково-екзаменаційні сесії.

Організація освітнього процесу в міжсесійний період регламентується індивідуальними можливостями та здатністю аспіранта самостійно опрацьовувати індивідуальний план.

4.10. На аспірантів, які навчаються за заочною формою, поширюються правила та обов'язки, що визначені чинним законодавством і правилами внутрішнього розпорядку в СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Обсяги загального запланованого часу на вивчення кожної з дисциплін за очною та заочною формами навчання є однаковими. Обсяг аудиторного навантаження для вивчення дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії заочної форми навчання становить не менше 25% очної.

4.11. Сесія для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюються всі форми освітнього процесу, передбачені навчальним планом (лекції, практичні (лабораторні) та семінарські заняття, заліки та екзамени).

4.12. До заліків та екзаменів не допускаються аспіранти, які не з'явилися на сесію або були відсутні на заняттях без поважних причин. Рішення щодо допуску до здачі встановлених форм контролю приймає ректор.

4.13. На сесію аспіранти заочної форми навчання прибувають згідно з графіком освітнього процесу, одержавши довідку-виклик встановленого зразка.

Довідка-виклик надсилається за основним місцем роботи аспіранта заочної форми навчання на підставі поданої ним у поточному навчальному році довідки з місця роботи. Довідка-виклик є підставою для надання додаткової оплачуваної відпустки. Довідка-виклик є документом суворої звітності та підлягає реєстрації в окремій книзі із зазначенням прізвища здобувача, номера та дати її видачі.

4.14. Міжсесійний період для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюється робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача. Основною формою роботи аспіранта заочної форми навчання над

засвоєнням навчального матеріалу є виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань.

4.15. Освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті здійснюється у таких формах:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- докторський семінар;
- асистентська практика.

Освітній процес в аспірантурі на денній, вечірній та заочній формах навчання передбачає змішане навчання (аудиторний і дистанційний формати).

Докторський семінар – колективне, публічне обговорення наукової інформації для формування компетентностей здобувачів в обсязі нових знань та методів для оптимізації взаємодії, що забезпечує умови для розвитку мислення через дискусію. Керує докторським семінаром провідний вчений, який активно та плідно працює у відповідній галузі науки. Для організації семінару заздалегідь призначають доповідачів та опонентів. Метою докторського семінару є оволодіння фундаментальними знаннями, розвиток логічного мислення, формування переконання, оволодіння культурою толерантності, активізація соціального становлення особистості майбутнього науковця.

Асистентська практика є частиною навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та видом практичної діяльності здобувачів із здійснення освітнього процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, здобуття вмінь і навичок практичної викладацької діяльності. Асистентська практика визначається Положенням про асистентську практику аспірантів у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії двічі на рік звітують на засіданні відповідної кафедри про виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи: в кінці січня аспіранти звітують за перше півріччя, в кінці червня – за весь навчальний рік. Річний звіт проводиться в присутності проректора з науково-педагогічної (наукової) роботи. Річні звіти та висновки кафедри про виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи аспіранти подають до аспірантури та докторантури протягом 2 днів після звіту.

Навантаження викладача за проведення аудиторних занять зі здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії зберігається в повному

обсязі відповідно до навчального плану незалежно від кількості аспірантів у групі.

4.16. Підготовка в аспірантурі завершується поданням до спеціалізованої вченої ради наукових досягнень здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії у вигляді дисертації. Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Стан готовності дисертації до захисту визначається науковим керівником.

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального плану навчально-наукової роботи.

4.17. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії є:

- порушення термінів виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між Університетом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує навчання;
- порушення вимог Статуту або Правил внутрішнього розпорядку Університету;
- інші випадки, передбачені законодавством.

4.18. Ректор відраховує з Університету здобувачів вищої освіти доктора філософії за рішенням вченої ради університету. Відрахування за власним бажанням здійснюється без рішення вченої ради.

4.19. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі заочною (денною, вечірньою) формою навчання.

5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно провадять наукову або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці. Такі особи прикріплюються строком до п'яти років.

5.2. Здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії одночасно з його прикріпленням відповідним наказом ректора Університету призначається науковий керівник з числа науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного здобувача науковому керівникові відводиться щороку 25 академічних годин навчального навантаження.

5.3. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним планом навчально-наукової роботи прикріпленої особи, фаховий семінар та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

5.4. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до аспірантури для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти Університету.

5.5. Прикріплення до аспірантури для здобуття наукового ступеня доктора філософії здійснюється впродовж року.

5.6. Для прикріплення до аспірантури необхідно подати такі документи:

- заява;
- особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою;
- засвідчена копія диплома магістра (спеціаліста) з копією витягу із залікової відомості (додатку до диплома). У разі зміни вступником прізвища додається засвідчена копія документу про зміну прізвища;
- список опублікованих наукових праць і винаходів за обраною спеціальністю або реферат;
- письмовий висновок щодо наукових та фахових компетентностей здобувача, складений гарантом відповідної освітньо-наукової програми і доктором (кандидатом) наук з відповідної спеціальності, який є штатним науково-педагогічним працівником СумДПУ імені А.С. Макаренка і дає згоду бути науковим керівником здобувача;
- рішення кафедри про прикріплення з відповідної спеціальності;
- засвідчену копію трудової книжки;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;
- фотокартку 3x4 см.

5.7. Особи, прикріплені до аспірантури з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають усі права та обов'язки, визначені в розділі 2 цього Положення.

5.8. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті та має право вступити до аспірантури Університету для здобуття відповідного ступеня за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання і на зарахування їй відповідних кредитів СКТС, здобутих поза аспірантурою.

6. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук у докторантурі

6.1. З метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури Університету.

6.2. Протягом терміну перебування в докторантурі докторант повинен подати до постійно діючої спеціалізованої вченої ради результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН.

Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, науковій доповіді за сукупністю статей) повинен представити узагальнення самостійно проведених оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

6.3. До докторантури приймаються особи, які мають ступінь кандидата наук/доктора філософії, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

6.4. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає відповідній кафедрі розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників відповідна кафедра заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування

визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд вченої ради Університету.

6.5. Перелік документів, що необхідні для вступу до докторантури:

- заява;
- особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою, засвідчений печаткою тієї установи, в якій вступник до докторантури навчається або працює;
- список опублікованих наукових праць і винаходів за проблемою наукового дослідження (за встановленим зразком з визначенням фахових видань), засвідчений завідувачем кафедри, на якій планується навчання, та вченим секретарем університету;
- копія диплома про закінчення закладу вищої освіти;
- копія диплома про присудження наукового ступеня кандидата наук/доктора філософії;
- копія атестата про присвоєння вченого звання доцента (професора, старшого дослідника, старшого наукового співробітника) (за наявності);
- розгорнута пропозиція, у якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту;
- письмова характеристика наукової діяльності вступника, складена доктором наук, який є штатним науково-педагогічним працівником СумДПУ імені А. С. Макаренка, зі згодою бути науковим консультантом у разі зарахування вступника до докторантури;
- засвідчена копія трудової книжки;
- копія паспорта;
- копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;
- 2 фотокартки 3x4 см.

У правилах прийому до Університету може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань.

6.6. Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради Університету щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада одночасно приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови вчена рада Університету надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

6.7. Вчена рада Університету в місячний строк розглядає висновки кафедри щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової

діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних працівників зі ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом ректора.

6.8. На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

6.9. Атестацію докторанта здійснює постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, що функціонує в Університеті, чи постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого вищого навчального закладу (наукової установи) за клопотанням Університету або за заявою докторанта.

7. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту

7.1. Здобувач ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей), повинен:

- мати ступінь кандидата наук/доктора філософії;
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати опубліковані праці за темою наукових досягнень у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях.

7.2. Прикріплення до докторантури для здобуття наукового ступеня доктора наук здійснюється упродовж року за спеціальностями, що відкриті у докторантурі.

7.3. Особи, які розпочали роботу над докторською дисертацією, прикріплюються до докторантури терміном до 4 років для виконання дисертаційного дослідження та здійснення попереднього захисту дисертаційної роботи.

7.4. Для прикріплення до докторантури необхідно подати такі документи:

- заява;
- особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою;

- копію диплома про присудження наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук). У разі зміни прізвища додається засвідчена копія документу про зміну прізвища;

- копію атестата про присвоєння вченого звання доцента (професора, старшого дослідника, старшого наукового співробітника) (за наявності);

- список опублікованих наукових праць і винаходів за проблемою наукового дослідження (за встановленим зразком з визначенням фахових видань), засвідчений завідувачем кафедри, на якій планується прикріплення, та вченим секретарем університету;

- розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту;

- рішення кафедри про прикріплення з відповідної спеціальності та рекомендацію щодо наукового консультанта з числа докторів наук кафедри або доктора наук іншої кафедри, який має науковий доробок з відповідної спеціальності;

- засвідчену копію трудової книжки;

- копія паспорта;

- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера.

7.5. Вчена рада університету приймає рішення про прикріплення здобувача вищої освіти ступеня доктора наук до докторантури та про призначення наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь доктора наук. Рішення вченої ради затверджується і оформлюється наказом ректора університету.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного здобувача вищої освіти ступеня доктора наук. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного здобувачу вищої освіти ступеня доктора наук.

7.6. Тема дисертаційного дослідження та план наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора наук затверджується вченою радою університету протягом 2-4 місяців з моменту прикріплення.

7.7. Здобувач вищої освіти ступеня доктора наук щороку звітують про виконання плану наукової роботи на засіданні відповідної кафедри та на засіданні вченої (наукової) ради університету.

7.8. Атестація здобувача ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності.


7.9. Прикріплення до докторантури для здобуття наукового ступеня доктора наук здійснюється за рахунок коштів здобувачів. Викладачі та

співробітники університету прикріплюються до докторантури для здобуття наукового ступеня доктора наук за рахунок коштів університету.

7.10. Надання наукових консультацій з проблеми дисертаційного дослідження до попереднього захисту дисертації є обов'язковим і здійснюється за рахунок коштів здобувача вищої освіти ступеня доктора наук.

Розроблено:

Завідувач аспірантури та докторантури



І. А. Чистякова

ПОГОДЖЕНО:

Проректор
з науково-педагогічної (наукової) роботи



О. Ю. Кудріна

Провідний юрисконсульт
юридичного відділу



В. М. Черкашин